

OORLOG: NOODZAAK OF DWAASHEID

8 september 1967

Goedenavond, vrienden.

Bij het begin van deze bijeenkomst moet ik u er allereerst op wijzen, dat wij, sprekers van deze groep, niet alwetend of onfeilbaar zijn. Ik hoop dan ook, dat u zelf zult nadenken over alles, wat zal worden gebracht. Ons onderwerp voor heden:

OORLOG: NOODZAAK OF DWAASHEID?

Het klinkt wat vreemd: je zou geneigd zijn elke oorlog zonder meer een dwaasheid te noemen. Zij is dit dan ook zeer zeker, indien wij vanuit een geestelijk standpunt het geheel van de oorlog en alles, wat daarbij te pas komt, bezien. Er zijn echter andere aspecten, die op aarde betrekkelijk zwaar wegen en ook ten aanzien van de recente ontwikkelingen een zeer grote invloed hebben uitgeoefend. Ik wil daarom allereerst een overzicht geven van datgene, wat volgens mij tot oorlog voert.

Oorlog is altijd weer gebaseerd op angst en hebzucht. De hebzucht kan daarbij betrekking hebben op bezittingen, op aanzien of macht, evenzeer als zij betrekking kan hebben op het verwerven van materialen en werkkrachten. De kern van de angst, die voor het beginnen van menige oorlog aansprakelijk is geweest, is een gevoel van eigen onvolwaardigheid, waarbij men tracht, voordat een tegenstander in staat zou zijn deze minderwaardigheid aan te tonen, het de ander onmogelijk te maken zich te uiten. Reeds in het eerste uur der mensheid werden hongersnood en natuurgebeurtenissen de aanleiding tot krijgstochten, waarbij een strijd om weidegebieden - later de landbouwgebieden - de eerste aanleiding tot kleine oorlogen vormden. Na enige tijd zien wij dan ook, dat bepaalde rijkere gebieden worden verdedigd door z.g. landheren, dezen zijn in feite de eerste beroepskrijgslieden. Met hun dienaren heffen zij schatting van de arbeiders, die zij langzaam maar zeker tot laten, tot horigen maken. Een kentekenende ontwikkeling op dit gebied kunt u zien in Egypte, waar de bevolking zich nederzet in een zeer rijk landbouwgebied en reeds kort daarna de behoefte erkent van centra, van waaruit een verdediging mogelijk is. Al snel gaat men echter ook over tot aanvallen op andere landbouwgebieden en nomadenstammen, om zo de tekorten in voeding in eigen streek op te heffen. Hierbij ziet men al snel een zoeken naar overvloed ontstaan. Nog later gaat de strijd om het verwerven van handelsproducten of handelsinvloeden; de oorlog van Troje met de Grieken zijn in feite oorlogen om handelsterrein. Ook bij de Phoeniciërs treffen wij dergelijke oorlogen vaak aan.

Deze oorlogen hebben allen nog een reëel doel. Wanneer echter het aantal mensen toeneemt en grotere rijken ontstaan, is er in vele gevallen geen werkelijke reden meer om grond of levensbehoeften te veroveren. Er is echter een steeds groeiend apparaat ontstaan van edelen, krijgslieden enz. Zo kunnen rijken als Rome bv. stellen, dat zij grondstoffen nodig hebben. Men valt dan bv. Brittannië aan, omdat men tin en lood nodig heeft, terwijl men Egypte aanvalt, omdat men graan nodig heeft voor de steden, die te groot worden in aantal bewoners, om nog door heeft omliggende land verzorgd te kunnen wordend Langzaamaan nemen de op reële behoeften gebaseerde oorlogen echter af. Met de komst van Mohammed zien wij godsdienstige redenen aanvoeren als bewijs voor de noodzaak van krijg. De eerste heilige oorlog bv. wordt gevoerd om Mekka te "bevrijden van afgoden" om zo een einde te maken aan de daar - volgens Mohammed en de zijnen - heersende afgoderij, en om aan omkoperij een einde te maken. De kruistochten zijn, officieel ten

minste, godsdienstoorlogen. Van deze tijd af zien wij steeds meer oorlogen voeren onder leuzen, die met aanzien of geloof te maken hebben. Aanzien speelt bv. een zeer grote rol in de oorlogen, die wij in Frankrijk en Duitsland in de vroege middeleeuwen zien. Andere oorlogen, als bv. de 80-jarige oorlog in Duitsland, zijn zuivere godsdienstoorlogen - ofschoon men daarom niet minder plundert, brandt en rooft. Vrijheid en bevrijding spelen eerst later een grote rol. Denk hierbij aan de vrijheidsoorlog van Amerika, waarbij in feite sprake is van een opstand tegen een ambtelijk apparaat plus de hebzucht van een moederland - Engeland - dat te zware accijnzen int.

Ik kan nog meer voorbeelden geven. Vragen wij ons echter liever af, of dergelijke oorlogen nu werkelijk onvermijdelijk en noodzakelijk zijn. Het antwoord blijkt, na enig denken, zeer eenvoudig: geen van deze oorlogen, uitgezonderd de strijd om voedsel, was in feite onvermijdelijk en noodzakelijk. Wel kan worden gesteld, dat al deze oorlogen voortkwamen uit en een uitdrukking geven aan het begeren en de angsten van degenen, die de macht hadden. Steeds weer blijkt, dat men een oorlog begint, omdat de heersende klasse haar gezag wil handhaven en daartoe spanningen naar buiten toe, overwinningen en successen van node heeft. De mens van heden is niet geneigd een parallel te trekken tussen de oorlogen van Rome, de oorlogen van Napoleon en bv. de oorlog, die Hitler ontketende. Toch blijken bij nader beschouwen dezelfde drijfveren in alle een rol gespeeld te hebben. Macht, die op geweld is gebaseerd, zal zich alleen langere tijd kunnen handhaven, wanneer de aandacht van de onderdanen op andere dingen gericht kan worden, terwijl men voortdurend ook successen in de strijd die het eenvoudigst te verkrijgen is, en voor leken moeilijk te controleren, kunnen worden gemeld. Door de voortdurende successen laat de massa zich overrompelen, zal zij zich associëren met de overwinnaar en kan een gehoorzaamheid worden afgedwongen, die op geen enkele andere wijze bereikbaar is.

Om deze mentaliteit van de massa te verkrijgen kunnen wij zien naar hetgeen op het ogenblik - in een niet bloedige interne strijd - in Griekenland plaats vindt. De gebeurtenissen daar zijn voor vele burgers tot nu toe reden tot groot enthousiasme. Hier kan men zich dit waarschijnlijk niet voorstellen, maar toch is dit zo: de meerderheid ziet in de staatsgreep een uitdrukking van directe macht en vermogens. Men is daarvoor dankbaar, omdat men zich hierdoor zekerder voelt, het is a.h.w. een bescherming, die men daaraan meent te kunnen ontleen. Het is duidelijk, dat alleen het bestaan van een voortdurende bedreiging en het behalen van steeds weer voorkomende successen, een dergelijk bewind zonder te grote weerstand aan de macht kan houden. Vandaar, dat dergelijke regimes zich al snel op een voortdurende ketterjacht begeven en zelfs daarmee nog lange tijd de bewondering van hun onderdanen oogsten. Blijkt een interne ketterjacht om vele redenen niet meer zo goed mogelijk, dan zal men zoeken de agressie naar buiten toe te gebruiken, om een gedachteloze bewondering en aanvaarding van de burgers te verwerven. Voorbeelden hiervan zien wij in Afrika en bv. zeer sterk in de Arabische staten.

Uit alles blijkt wel, dat de meeste oorlogen direct of indirect ten doel hebben bestaande machtsverhoudingen en eventueel ook bestaande socio-economische verhoudingen voort te doen bestaan. Men kan dan ook m.i. stellen, dat oorlog steeds weer een noodzaak zal zijn in de ogen van alle heersende groepen en klassen. Het spijt mij dat ik het zo moet zeggen. In de oren van velen zou dit communistisch klinken. Dit is het echter niet want ik wil er onmiddellijk op wijzen dat de voortdurende stille of gewapende agressie van vele communistische staten eenzelfde doel heeft, terwijl de vervalsing van feiten, de aanvallen op anderen enz., voort blijken te komen uit de noodzaak voortdurend successen te boeken. Bovendien tracht men de spanningen in het volk een uitlaat naar buiten toe te verschaffen, zodat het eigen bestel ongehinderd in zijn oude vorm gecontinueerd kan worden.

Wat nu is de kenbare dwaasheid bij alle oorlogen? In de eerste plaats zeer zeker het bij de heersende groepen steeds weer het ontbrekende begrip voor hetgeen men begint. Men

weet niet precies, wat het avontuur, waarin men zich stort, met zich kan brengen en vergeet meestal dat een oorlog niet alleen een omwenteling in materiële verhoudingen, maar vooral een omwenteling in massamentaliteit kan betekenen. Degenen, die de kruistochten predikten om in het christendom eenheid te verkrijgen door een poging het heilige graf te bevrijden, hadden kunnen weten - al bleken zij dit niet te zien - dat het geheel van Europa, met zijn eenvoudig geloof, hierdoor zou gaan veranderen, en kon zich eenvoudig niet voorstellen, dat als gevolg van deze oorlogen zo vele vreemde begrippen en gebruiken in Europa zouden binnendringen, dat van de nagestreefde blijvende christelijke harmonie geen sprake meer kon zijn. Het christendom was in de vorm van de kerk aan het einde van de kruistochten niet meer zoals voordien de werkelijke meester over alle mensen en moest zich verlagen tot politiek en staatsmanskunst. Op de duur werd het meer en meer een machtsmiddel, dat - tegen alle leringen in - door de meeste hoog geplaatsten alleen nog voor eigen doeleinden gebruikt werd.

In China zien wij op het ogenblik eenzelfde ontwikkeling: de strijd tussen de volgelingen van Mao en de andere groepen had niets te maken met de ideologie. Het ging er om, wie aan de macht zou blijven, wie boven alle anderen uit het geheel zou kunnen blijven regeren. Hierdoor werden economische ressentimenten in het openbaar gebracht, werden tegenstellingen opeens met geweld uitgevochten op de rug van eenvoudige mensen. Indien degenen, die aan beide fronten in dit land strijden, de werkelijkheid zouden beseffen, zouden zij weten, dat zij worden opgeofferd aan waandenkbeelden en weten, dat dit alles in feite een grote dwaasheid is. Maar de gewone mensen zien dit alles niet. Voor de hooggeplaatsten echter was een dergelijke krachtmeting een noodzaak, een kwestie van zelfbehoud geworden. Menselijk gezien zou men het als volgt mogen zeggen: het is dwaasheid voor degene, die niets te verliezen heeft, te strijden; voor degene echter, die veel te verliezen heeft, is het dwaasheid niet te strijden. Onthoud dit, want het is de kern van menig probleem.

Wanneer wij de wereld van vandaag wat nader willen bezien, dan blijkt het merendeel van de oorlogen en strijd te berusten op machtsvragen. Ik stipte reeds China aan als voorbeeld. Nu echter wordt steeds meer duidelijk dat de machthebbers, indien zij hun gezag wensen te behouden, niet kunnen volstaan met een verder uitvechten van de interne strijd. Reeds zijn er - zoals wij reeds enige tijd geleden voorspelden - geschillen geweest in de buurt van Mongolië. In het komende jaar zal dit zich waarschijnlijk ontwikkelen tot een gewapend conflict van grotere omvang. Hierdoor kan men in de buurt van enkele voor oproer vatbare provincies een verandering van publieke mentaliteit tot stand brengen. Overigens heeft de westerse wereld alle redenen om hiervoor dankbaar te zijn. Het geschil zal zich immers afspelen in streken waarin niet al te veel van werkelijke waarde teloor kan gaan, terwijl het Westen met deze strijd verder weinig te maken zal hebben. Toch is het forceren van dit geschil in wezen dwaas. Mensen, die het over het systeem van leven wel eens zijn en een gelijke behoefte kennen, om via dit systeem de massa op te voeden en gelukkiger te maken, gaan elkander bestrijden over een stukje gebied en een rivier, die geen van beide werkelijk nodig heeft. Zij doen alles om over voldoende wapens te beschikken, zodat zij elkander kunnen vernietigen. Toch zouden zij kunnen weten, dat een uiteenvallen van het communistische blok voor beide staten in deze vorm de ondergang zal betekenen. Dit is typerend voor machtsstrijd, die boven alle andere argumenten uit wordt uitgevochten ter ere van enkele machthebbers.

Er zijn overigens andere aspecten aan deze kwestie verbonden, die voor ons in de geest de dwaasheid van het gebeuren nog eens duidelijk onderstrepen. In de Sovjetunie is op het ogenblik een machtsstrijd gaande. Er is iemand, die de plaats van Chroetsjev ambieert en eerste ministerschap en partij secretariaat in één persoon wil verenigen. Hij wenst de grote macht in zijn land te worden en intrigeert naar alle kanten, om de huidige machthebbers, die hem zouden kunnen hinderen in zijn ambities, beentje te lichten. Dit is

de heer Breznjev. Nu weet deze man zeer goed dat het (hem ...) de liberalisatie van de laatste jaren nimmer zal gelukken zijn ambities door te zetten wanneer er geen conflicten naar buiten toe ontstaan waardoor in de ogen van de massa de eenheid van macht in zijn land noodzakelijk wordt. Alleen hierom forceert hij op het ogenblik geschillen met China, daar hij op het ogenblik Amerika nog niet aandurft. Later zal hij echter ook naar die zijde ongetwijfeld conflicten provoceren.

In China hetzelfde: de machtsstrijd van het ogenblik zou door de anti-Mao partij gewonnen kunnen worden, wanneer er niet snel een conflict naar buiten toe ontstaat. Allereerst is men dus bezig een conflict met Rusland uit te lokken. De pogingen om ook met Engeland een conflict uit te lokken zijn meer schijnbewegingen. Indien Rusland echter niet zou reageren, zoals men verwacht en dus hier geen "totale inspanning voor de strijd" kan worden afgekondigd, zal men het met Hongkong en Vietnam moeten doen.

Naar mijn mening dom. Maar mogelijk hebben de Chinezen zich niet gerealiseerd, dat ook Japan op het vinkentouw zit, zij het om andere redenen. Nippon kampt met een bevolkingsoverschot. Hiervoor moet ruimte worden gemaakt. De mooie industrialisatie en ook hier toenemende welvaart maken het de regeerders moeilijk. Bij bepaalde niet zo zeer in het openbaar tredende, maar zeer invloedrijke kringen brengt dit alles een landhonger teweeg. Men staat voor de keuze, of in de maatschappij veel democratischer te worden, of een nieuwe oorlog om land te beginnen. Zonder meer is dit niet mogelijk. Maar indien China nu maar zo goed zou zijn een oorlog te beginnen, waarbij ook het Westen betrokken raakt, zo meent men zijn vroegere bezit op het vasteland als bv. Sachalin wel terug te kunnen winnen. Sommigen dromen zelfs van meer. De warlords zijn dood, zo zegt men in Amerika. Ik zou zeggen, dat zij eerder sluimerend schuilgaan achter het mom van democratische industriëlen en wachten op een oorlog, die het mogelijk zal maken hun eigen - nu steeds meer beperkte - koninkrijken van macht in Nippon voor zich in stand te houden.

Wie dit alles beseft, vraagt zich af, welk spel men eigenlijk speelt in de kringen, die aan de macht zijn. En hij zal zich daarbij onmiddellijk afvragen, of er niet wat te veel en te gevaarlijk wordt gespeeld met het leven en het geluk van de eenvoudige mensen. Steeds weer hoort men de kreet, dat de eenling moet wijken voor de belangen van de gemeenschap. Een leus, die begrijpelijk is in deze tijd. Maar wat is die gemeenschap dan wel? Wie is die gemeenschap? Heeft die gemeenschap er inderdaad belang bij, dat zij naar buiten toe macht of aanzien geniet, dat zij land wint en goed? Of heeft de gemeenschap zelfs eigenlijk meer belang bij een zekere vrede, tevredenheid en een toenemen van de zelfbeheersing? Voor u misschien weer een dwaze vraag. U antwoordt immers onmiddellijk, dat het verkieslijker is vrede te hebben dan oorlog. Maar vrede betekent ook beperkingen. In een in aantal van bevolking zo grote wereld als die van heden, kan vrede alleen tot stand komen, wanneer ieder voor zich bereid is zichzelf beperkingen op te leggen en met minder genoegen te nemen. Misschien zou men op de duur de mensen tot een dergelijke levenshouding op kunnen voeden. Maar degenen, die hun gezag ontleen aan onrecht in de wereld, die wetten nodig hebben om daaraan macht, positie en sociale zekerheden te ontleen, hebben nu eenmaal geen behoefte aan iemand, die zichzelf beheerst, die genoegen neemt met minder dan mogelijk is, en in feite die wetten en die macht overbodig zou maken.

Machthebbers hebben behoefte aan een gemeenschap, waarin rond 10% van de leden in meerdere of mindere mate tegen de wetten ingaan. Hierdoor immers kan men voortdurend de wetten toepassen, de macht tot uitdrukking brengen en duidelijk maken, dat men nuttig is, dat de macht en de bestaande situatie voor allen van belang is. U noemt dit dwaasheid? Misschien, maar er wordt vaak bewust door gezagsdragers gezorgd dat er een zekere onrust heerst. Juist daar, waar het gezag meent zijn eigen mogelijkheden te zien afnemen, zijn mogelijkheden en "nut" te zien afnemen, grijpt men maar al te vaak naar een

kunstmatig bevorderen van onrust bij het volk. Een aardig voorbeeld hiervan kunt u op dit ogenblik in Argentinië zien, waar de staatsgrepen - door ons reeds aangekondigd en die van het komende jaar eveneens - gebaseerd blijken te zijn op het eerst door de machtgrijpende partij zelf een kunstmatig opgeroepen tegenstellingen. Meer bekend is het tsaristische Rusland, waar de agent-provocateur bewust misdrijven uitlokte, om door het bestraffen van het uitgelokte misdrijf dan te bewijzen, hoe alwetend machtig en noodzakelijk, hoe belangrijk de autoriteiten toch wel waren. Iets dergelijks zien wij op het ogenblik, zoals ik reeds zei, in Argentinië, in Brazilië - maar in mindere mate - en vele andere Zuid-Amerikaanse landen. In vele van de westerse georiënteerde landen pleegt men daar op het ogenblik zogenaamde communistische acties uit te lokken en dan te bestrijden, wanneer geen andere "vijanden van staat en volk" meer aanwezig blijken te zijn.

Dit alles zijn meer interne zaken. De strijd wordt steeds meer intern, omdat een mogelijke wereldoorlog in de ogen van steeds meer mensen een dwaasheid wordt en zo een gevaar voor de machthebbers inhouden kan, zelfs indien het bij een dreiging daarmee zou blijven. Zelfs in de z.g. onderontwikkelde gebieden is men er langzamerhand wel achter, dat een wereldoorlog wel eens de ondergang van de gehele mensheid zou kunnen betekenen. Niemand heeft er behoefte aan de gehele wereld in vlammen op te zien gaan. Natuurlijk zijn er wel enkele dwazen, die zélf dit zouden willen riskeren, maar de meerderheid in de massa voelt daarvoor toch niet veel. Dan zoekt men de strijd maar liever in eigen land, of op z.g. beperkte fronten. Want daarvoor kan men de massa nog steeds wel enthousiast maken.

Er heerst in de komende tijd een bijna demonische invloed. Astrologisch gesproken kan men zeggen, dat het de ster Algol is, die, in conjunctie met Saturnus, over de gehele wereld zijn invloed zal doen gevoelen. Normaal betekent een dergelijke constellatie een komende grote oorlog, want het is a.h.w. de samenwerking tussen de duivel en de doodgraver. Algol brengt geweld, hartstochten, zoeken naar overdaad - maar dan van verkeerde dingen. Saturnus fungeert als invloed ongeveer als een rechter en voert de werkingen van oorzaak en gevolg zó sterk op, dat er voortdurend slachtoffers vallen. Bezie een dergelijke invloed nu eens tezamen met al hetgeen ik u reeds zei. Een wereldoorlog is op dit ogenblik dwaasheid. Een beperkte oorlog is in wezen ook een dwaasheid, omdat niemand de mogelijkheid zal vinden daaruit enig werkelijk gewin te puren. Zelfs Israël zal ontdekken, dat het grotendeels van alles, wat het gewonnen heeft, afstand zal moeten doen, zelfs al werd dit alles gewonnen in een oorlog, die tenminste deels opgedrongen mag worden genoemd.

Zelfs voor de machthebbers wordt het steeds duidelijker, dat men via agressie niet veel beter, rijker, machtiger meer kan worden in de wereld van vandaag. Het is vooral de steeds sterker wordende afkeer bij de massa voor oorlogen, die zij als dwaasheid ziet, welke voert tot revoluties. Hierin zullen wij echter onder inwerking van Algol dezelfde bandeloosheid, dezelfde hartstocht en greep naar macht aantreffen, die de vorige oorlogen op een bijna waanzinnige wijze kenmerkten. Men kan dan ook wel aannemen, dat het aspect oorlog zich voorlopig vooral zal verplaatsen in de richting van de meer interne strijd, maar ook binnenlands kunnen op de duur legers ontstaan die tegen elkander optrekken. Denk nu niet, dat ik hier alleen doel op bv. de tegenstelling tussen white power en black power in de V.S. Ik doel hier op de gehele wereld. De gehele wereld zal in opstanden, revoluties e.d. betrokken worden, tot Nederland toe. Overal ziet men op dit moment reeds omwentelingen zich aankondigen en gewelddadigheden losbreken. In de kernen is een strijd om de macht, zo goed als in de staten. De politieke strijd om aanpassing, die u in eigen land op dit moment kunt zien, is niet veel meer dan een flauwe afschaduw van iets, wat zich overal afspeelt. En wat u nu reeds van dit alles kunt zien, is alleen maar een begin, het volgende jaar komt dit alles nog veel sterker en feller tot uiting. De kern van dit

alles is eveneens een dwaasheid: velen, die pleiten voor omwentelingen, hangen in feite sterk aan het bestaande systeem. Een omwenteling, die dit systeem omverwerpt - zoals zij zich dit nu voorstellen - zal voor hen tevens een persoonlijke confrontatie met geheel onverwachte moeilijkheden zijn. Voor de meeste vernieuwers van deze tijd betekent het waar worden van hun dromen evenzeer de ondergang als van hun bestrijders.

Toch kan men stellen, dat strijd een noodzaak is op aarde en wel, omdat de mens altijd weer iets nodig heeft om zijn overvloedige energie op te richten. Wanneer je die energie zou kunnen richten op geestelijke waarden, zonder deze daarbij stoffelijk te interpreteren, zou de mens enorme dingen kunnen bereiken en grote innerlijke rijkdommen kunnen vergaren. Maar zo iemand zou gelijktijdig t.a.v. de huidige maatschappij een wat geïsoleerde figuur worden. Een mens, die geen behoefte heeft aan extra verdiensten en het leven toch wel aangenaam vindt, die gelukkig is met weinig, kan men niet gebruiken. Want wat heb je in de huidige maatschappij nu aan iemand, die met weinig tevreden is! Dat is geen consument, en het is in deze wereld tegenwoordig van groter belang, dat u een goed consument bent, dan dat u een goed arbeider bent. Maar daartoe komt men zo snel niet en dus ontstaan er revoluties, die de mens in staat stellen de energie, die hij in zich heeft, naar buiten toe af te reageren. Want hij weet zijn krachten nog niet naar binnen toe te richten. Hij is nog niet in staat zijn geestelijke krachten te wekken, is nog niet in staat zijn geestelijke trillingen te verhogen, juist te richten. Hij moet toch zijn overmaat aan energie - in bepaalde vormen wel humeur genoemd - kwijt.....

Zoals de mens nog niet in staat is de invloeden, die hem bereiken, te erkennen en in waarde aan zijn behoeften aan te passen, toch zal hij dergelijke invloeden moeten afreageren en daarom zal dit in de komende tijd hoofdzakelijk geschieden in geweld en seksualiteit. Nu vormt de seksualiteit voor de meeste mensen geen uitweg. Deze is in de moderne maatschappij nog steeds zo sterk gereguleerd, daar komen zoveel onderbewuste invloeden bij te pas, dat dit geen uitweg vormt. Al zullen in het komende jaar nog veel meer seksuele uitpattingen plaats vinden dan in de afgelopen tijd, zo zullen dezen toch niet de werkelijke oplossing, de noodzakelijke bevrediging geven. Daarom zoekt de mens strijd, het geeft niet waartegen. Desnoods strijdt men tegen windmolens. De Don Quichotes van deze tijd willen bewijzen, dat zij ridders zijn. Men zet zich het scheerbekken van een mislukte economie op het hoofd, wapent zich met de lans van verantwoordelijkheid voor anderen, en begint een strijd tegen alle gevestigde belangen op een strijdros, dat niet veel meer is dan het uitgehongerde ezeltje van idealisme.

Dwaas. Ja. Maar de mens voelt te moeten. Hij kan niet anders. Want de geestelijke waarden durft men niet aan. De geestelijke wereld is té veel voor de mensen. De problemen, van innerlijke vrijheid en persoonlijke verantwoordelijkheid tellen hem nog te zwaar. Zoiets zou een te grote verandering in eigen leven en wereld tot stand kunnen brengen. Vooral zij, die anderen plegen voor te gaan, durven een dergelijke omwenteling niet aan, want men kan de gevolgen daarvan niet berekenen. Zoiets is niet wetenschappelijk te becijferen, vast te leggen, of te richten. Dus komt er een meer materiële revolutie en zien wij overal op de wereld een andere, meer stoffelijke strijd.

Wanneer u zo deze wereld bezielt en de revolutionaire neigingen overal toe ziet nemen, zult u zich afvragen, of er geestelijk gezien dan geen antwoord is te vinden. Er is inderdaad vanuit geestelijk standpunt een antwoord op dit alles te vinden. Ik weet echter niet, of dit voor u aanvaardbaar is.

Strijd kun je voeren naar buiten toe of naar binnen toe. Oorlog kun je alleen voeren naar buiten toe. Laat ons daarom in de eerste plaats kiezen voor de (innerlijke) strijd, want strijd impliceert een persoonlijke bewogenheid, een persoonlijke inzet. Zij bestaat niet dankzij leuzen en legers, maar komt voort uit hetgeen jij zelf bent en doet, hetgeen jou

zelf drijft en beweegt. Strijd kan gericht zijn tegen de niet aanvaardbare of gewenste verschijnselen in de wereld rond ons, maar evenzeer tegen de disharmonische factoren in de eigen persoonlijkheid. Indien wij weten te strijden tegen alles, wat er in ons aan teleurstellingen, ergernissen e.d. oprijst, zodat wij voor onszelf een zekere sereniteit weten te vinden, hebben wij zeker een slag gewonnen, zelfs al is daarmee onze innerlijke oorlog nog niet beslist. Wij hebben hierdoor immers de eigen instelling en positie tegenover leven en wereld gewijzigd. De wereld zal ons niet meteen aanvaarden in onze sereniteit, dat is waar. Maar zelf hebben wij eeh nieuw pad betreden, dat ons geheel nieuwe en andere mogelijkheden tot ontwikkeling in stof en geest biedt. Ik zou het in een gelijkenis misschien als volgt uit kunnen drukken:

Een kleine staat wordt zich bewst van vele dwaasheden. Zij heeft ontdekt, dat zij rond 40% van haar budget weggeeft voor wat men defensie neemt, iets wat men waarschijnlijk nooit nodig zal hebben maar wat, wanneer het werkelijk noodzakelijk is, zeker te kort zal schieten. Zij heeft verder ontdekt, dat zij veel aan sociale regelingen doet, die het leven onnodig lastig en ingewikkeld maken, waaraan zij rond 30% van haar budget besteedt. Het is waarschijnlijk, dat in die staat, de mensen, die dit gaan beseffen, zullen zeggen, dat zij nu eenmaal in het bootje zitten en dus moeten varen. Maar stel nu eens, dat die staat zegt: "Ik dank er verder voor. Mijne heren, alle militaire en defensieve verdragen schaf ik af, ik kan het eenvoudig niet meer betalen. Ik schaf mijn leger af, houd uitverkoop van alles, wat ik nog aan wapentuig over heb. En alle in- en exportregelingen zijn mij veel te lastig. Alle regelingen en beperkingen van de handel zijn mij veel te lastig en te duur geworden. Brengt dus goederen binnen en voer ze uit zonder tol, werk zoals je wilt en kunt..."

De hele wereld zou natuurlijk op de achterpoten gaan staan. Andere staatslieden zouden uitroepen, dat dit te gek is, dat dit niet kan. Men zou weigeren de artikelen van deze staat nog te kopen. Men zal besluiten een dergelijke staat uit het internationale verkeer uit te schakelen, tot zij gedwongen zal zijn zich weer via militaire, economische en politieke verdragen met alles, wat daaraan verbonden is, een plaats te veroveren. Stel je verder voor, dat dit staatje tot de conclusie komt, dat men in eigen land alles kan maken, wat men werkelijk nodig heeft, in eigen behoeften gaat voorzien en eenvoudigweg besluit geen buitenlandse artikelen meer te kopen. Iedereen zal zeggen, dat dit onmogelijk is, dat men in het wereldproductieproces dient ingeschakeld te zijn. Maar het blijkt mogelijk, voor de werkelijke behoeften van de bevolking, geheel vanuit eigen land te zorgen. Wanneer dit enige tijd heeft geduurd, zullen de andere staten steeds bozer worden. Zij zullen er over denken het nu weerloze staatje aan te vallen. Het staatje laat zich niet imponeren en blijkt bereid te zijn eenieder vrijelijk toegang tot eigen land te geven, zolang men geen al te gekke dingen doet, terwijl men ook bereid blijft met eenieder handel te drijven, wanneer dit zo uit zou komen. Het gevolg is, dat de verschillende staten wel graag dit staatje zouden nemen, maar steeds weer van hun collega's te horen krijgen, als je aan dit land komt, krijg je met mij te doen.

Dan is er dus een punt bereikt, waarop niemand meer raad weet met deze afwijking van de norm. Natuurlijk zal dit kleine land het erg arm hebben, wanneer het eenmaal begint dit alles waar te maken. Maar daar tegenover staat, dat men veel minder onnodige uitgaven heeft. In de buurlanden zal men zich dan ook al snel af gaan vragen, waarom men in eigen land zo hoge lasten aan de staat moet betalen, terwijl in dit kleine land het niet noodzakelijk blijkt te zijn. Vooral de kleinere landen zullen van hun burgers steeds meer de vraag horen, waarom een eigen leger eigenlijk nodig is. Want die anderen doen het toch ook maar zonder? De handelaren zullen zich af gaan vragen, waarvoor eigenlijk al de belemmeringen van in- en export noodzakelijk zijn. Men wordt ontevreden. Zo zal rond dit landje een waarschijnlijk zeer geleidelijke revolutie ontstaan. Dat wil niet zeggen dat andere staten hetzelfde zullen doen. Wel betekent het, dat dezen, gezien de houding

van hun burgers, niet meer verder zullen kunnen gaan op het oude pad, zoals zij tot dan toe gezapig deden. De kans op een blijvende wereldvrede zal hierdoor toenemen.

Nu is een mens geen staat. Maar misschien zou men ook als mens kunnen beginnen, alle kostbare taboes en gewoonten af te schaffen. Men zou kunnen beginnen met zijn beroep op de gemeenschap als defensie tegen de buitenwereld vaarwel te zeggen en te besluiten, zo goed mogelijk voor zich te zorgen. Men zou kunnen zeggen: ik zal voortaan mijn plicht tegenover mijn naasten doen, zoals ik dit zie en voor de rest doe ik eenvoudigweg niet meer dan noodzakelijk is. De wereld zal je dan aan gaan vallen, want je bent een bedreiging van haar visie op sociale en andere zekerheden. Maar indien je vol blijft houden en kennelijk in jezelf geluk en vrede kent, wanneer blijkt, dat je veel meer kunt verdragen dan men ooit voor mogelijk hield, dat je met veel minder gelukkig kunt zijn, dan men ooit dacht, zullen steeds meer mensen rond je zich af gaan vragen, waarom zij zich eigenlijk in het leven steeds weer zo druk maken over dingen, die kennelijk voor geluk niet noodzakelijk zijn.

Geestelijk gezien is de strijd, die met dit alle gepaard gaat de enig aanvaardbare: een strijd om de beheersing van jezelf. Het zelf vormen en maken van eigen leven, het zelf redigeren van eigen bestaan, vergt, vooral in het begin, zeker strijd. Het zoeken naar innerlijke compensaties voor alle uiterlijkheden - die op de keper beschouwd, toch maar onbevredigend zijn - kost moeite. Maar toch is het de moeite waard. Dit is een beeld van een menselijke revolutie, een revolutie die met de loop der tijd onvermijdelijk over de wereld komen zal. Maar op dit ogenblik klinkt het de mensen nog in de oren als een fantastisch sprookje.

Zoals het menigeen als een fantasie klinkt, wanneer je zegt, dat alle oorlogen vanuit een geestelijk standpunt dwaasheid zijn. Oorlogen als die in Vietnam - ongeacht de z.g. politieke en economische noodzaken, die tot die oorlog voeren. Oorlogen, zoals China die wil beginnen in Noord en Zuid, zijn dwaasheid, zelfs wanneer men beseft, dat zonder een voldoende gevaar en strijd aan de grenzen het communistische systeem in China binnen korte tijd ineens zou storten. Oorlogen hebben zin, wanneer het gaat om de instandhouding van, en de verdediging van, het overbodige. Zodra men een oorlog wil zien als middel om alleen werkelijk belangrijke en nuttige zaken te verwezenlijken, blijken zij dwaasheid te zijn.

Wie dit eenmaal beseft, zal ook beseffen, dat het niet alleen een kwestie is van wat staten doen, maar dat ook elke mens voor zich een keuze zal moeten doen. Uw land en uw gemeenschap kunnen dergelijke dingen niet voor u beslissen. U kunt dit alleen zelf doen. De vraag is daarbij niet, of men nu dienst moet weigeren of niet. In feite heeft dit met het werkelijke probleem weinig of niets te maken. Want de vraag, waarop men een antwoord moet geven, luidt: moet ik verder leven als deel van een maatschappij, die zich baseert op het overbodige, of moet ik teruggaan tot een eigen bestaan, waarin een minimum mij voldoende is. En om dan te leven naar de genomen beslissing. O, ik weet, dat u bepaalde dingen onmisbaar acht. U hebt uw auto nodig om onderweg de nodige ergernissen op te doen en vele plaatsen te bereiken, veel zaken te doen, die u in feite meer problemen en zorgen bezorgen, dan u in feite kunt verwerken, zodat u na enige tijd uzelf met hartinfarcten en maagzweren voor uw redelijke houding t.a.v. de maatschappij kunt straffen. U hebt ook tv. en radio nodig, omdat u zonder dit geen contact zou hebben met de buitenwereld, nietwaar? Want alles, wat men u lang deze kanalen vertelt, is van het hoogste belang, zo belangrijk, dat u de werkelijkheid van het leven niet meer ziet, de feiten alleen nog maar via een gekleurde bril kunt beschouwen en in vele gevallen niet eens meer weet, of de mensen rond u nu nog leven of niet meer. En dan hebt u natuurlijk luxe stoelen en bedden nodig, een groot huis enz. enz. Maar als u het goed nagaat, blijkt het, dat u het zonder de meeste van die dingen zou kunnen doen en in ieder geval veel minder van node

hebt, dan u op het eerste ogenblik denkt. Want wat een mens werkelijk van node heeft, wanneer hij eenmaal vrede in zichzelf vindt, is betrekkelijk weinig.

Indien u dus strijden moet en wilt, strijd in de eerste plaats tegen uzelf, tegen uw hang naar het overbodige. Dit immers zal een nuttige strijd zijn, zowel voor de ontwikkeling van innerlijke kracht en geestelijke waarden, als voor uw stoffelijk welzijn en zelfs voor de gemeenschap, waarvan u op aarde deel uitmaakt.

Vrede vinden is de wijsheid, die strijd niet overbodig of onmogelijk maakt, maar wel deze waarden naar buiten gericht voor zich als onaanvaardbaar beschouwt, tenzij op zuiver persoonlijk terrein de strijd tot uiting komt. Wijsheid verwerpt alle strijd in organisatie. Geestelijke wijsheid is het begin. Waar men innerlijk weet, dat het belangrijker is een ogenblik gelukkig te zijn, een ogenblik te leven, een ogenblik een ander iets te geven zonder daarvoor iets in ruil te eisen en met een minimum tevreden te zijn, zodat men vrede en rust kent in zich. Bereikt men deze dingen, dan komt de rest vanzelf.

Oorlog is dwaasheid, wanneer je kijkt naar de innerlijke mens. Wanneer je ziet, wat er in elke mens aan grote, goede geestelijke waarde leeft, is alle vernietiging niet slechts overbodig, maar de grootste dwaasheid die kan bestaan, daar geweld zelfs in de overwinnaar het ware mens-zijn op de duur pleegt te vernietigen.

Oorlog is een noodzaak, een onvermijdelijk deel van de menselijke beschaving, zodra men het leven op uiterlijkheden baseert. Wanneer je de kracht van je geloof zoekt, in het aantal gelovigen, zul je al snel naar geweld grijpen. Wanneer je de waarde van een gemeenschap niet zoekt in haar werkelijke betekenis voor de wereld, maar in hetgeen zijn bezit, en de macht, die zij uitoefent in de wereld, is strijd niet te vermijden.

De keuze, waarvoor de wereld in deze tijd wordt gesteld, is de keuze tussen een ondergaan in de strijd om uiterlijkheden, of de strijd met het eigen Ik om van de uiterlijkheden door te dringen tot de werkelijkheid van eigen innerlijk zijn. Het is de keuze, die alle argumenten omtrent het al dan niet dwaas zijn van oorlog eigenlijk overbodig maakt.

Zij, die kiezen voor een uitbreiding van de uiterlijkheden en uiterlijke macht, zullen zichzelf op de duur vernietigen. Zij, die kiezen voor zichzelf, voor de waarheid van eigen leven en vooral voor de innerlijke waarden van eigen wezen, zullen niet meer weten wat oorlog is. Want dezen hebben niet slechts hun zwaarden omgesmeed tot ploegzwaarden, maar, meer nog, de gedachten, die eens haat en benijden voortbrachten, nu gemaakt tot een kracht, waardoor zij de innerlijke en geestelijke energieën beheersen, waardoor zij ook stoffelijk over de mogelijkheden zullen beschikken, die de mens in feite - volgens mij, - rechtens toekomen. Kortom, het geluk van leven, de kracht van bereiken, die in elke mens schuilt, maar die de mensen in hun streven naar uiterlijkheden keer op keer hebben verworpen.

Tot dan is mijn inleiding voor heden. Begeleid door de ruisende regen, die het najaar alweer schijnt aan te kondigen, heb ik getracht u niet slechts een beeld te geven van het voor en tegen wat betreft oorlog, - u weet dit waarschijnlijk reeds lang - maar ook getracht u duidelijk te maken, wat de weg is, die de mensheid nolens volens uiteindelijk zal móeten gaan. Ik heb daarbij aangestipt, dat het komende jaar als een jaar van excessen, de noodzaak tot kiezen voor elk van u, en niet alleen voor gemeenschappen en staten, naderbij brengt.

Wat u wilt worden, moet u zelf weten. Maar wie te veel kiest voor uiterlijkheden, zal ontdekken, dat zijn innerlijke mogelijkheden en krachten steeds meer aan waarde verliezen. Wie echter kiest voor het innerlijk, vindt de goddelijke kracht, waardoor hij deel kan zijn van alle dingen en zo alle werkelijke waarden in de buiten hem liggende wereld zal kunnen doorleven in vreugde, vrede en Licht.

Indien u over dit alles vragen of opmerkingen hebt, kunt u deze na de pauze stellen. Ik dank u voor uw aandacht, die soms verflauwde, wanneer een enkeling bijna insluimerde. Ik hoop echter, dat met het kopje koffie in de pauze u weer vol zult ontwaken en zo dadelijk een discussie vol geestelijk besef zult voeren, waardoor ons samenzijn een bijzondere waarde verkrijgt.

Goedenavond.

Goedenavond, vrienden.

Ik hoop, dat de pauze iets tot een beter ontwaken uwerzijds heeft bijgedragen en wil nu overgaan tot beantwoording van vragen en beperkte discussie over datgene, wat in dit onderwerp uw belangstelling heeft. Ik zou daarbij gaarne allereerst de schriftelijk ingekomen punten behandelen.

Vraag: Was de verdediging van Israël nu en van ons land en Europa 27 jaar geleden tegen een wrede agressie niet een zaak van lijfsbehoud, een noodzaak, indien men verdere mogelijkheden tot groei wilde behouden? Ook nu wensen communistische landen ons te bevrijden. Wat moeten wij dan in dat geval doen?

Antwoord: Ik zal trachten een logisch en duidelijk antwoord te geven, al weet ik vooraf, dat velen het niet met dit antwoord eens zullen zijn.

Een vergelijking tussen Israël in het heden en Europa tijdens de tweede wereldoorlog is uit de aard der zaak niet zuiver. Israël is immers een staat, die in feite zichzelf proclameerde in een Palestina, dat toen deel uitmaakte van de Arabische landen, ook al was het een protectoraat. Men kan nu stellen, dat het innemen van Palestina voor het Jodendom logisch en noodzakelijk was, daar men meende slechts op deze wijze zijn eigen gemeenschap in stand te kunnen houden. Ik vraag mij echter af, of het werkelijke Jodendom in Israël nu werkelijk zoveel juister en vromer wordt beoefend dan in de vele andere landen, waar men in de diaspora god ook diende met grote vroomheid, zoals zelfs in de ghetto's het geval is geweest. Ik ben het met u eens, dat het bestaan van Israël bijdraagt tot het aanzien van het joodse ras in de wereld, maar vraag mij af, of dit aanzien nu werkelijk van belang is voor de innerlijke waarden en integriteit van het Jodendom. Ik geloof dan ook te mogen stellen:

Gezien vanuit ons standpunt is de oorlog, die Israël voerde, niet juist en niet verantwoord, zoals overigens ook de wijze, waarop de Arabische volkeren hun "recht" meenden te moeten nemen, niet juist was. Door eenvoudig binnen de gemeenschap van de anderen zichzelf te blijven, zouden bij beschouwing over langere termijn beide groepen betere en grotere resultaten geboekt hebben. Arabieren die zouden willen en kunnen samenwerken met en leven binnen de joodse gemeenschap, die nu eenmaal bestaat, zouden daardoor ongetwijfeld veel kunnen bijdragen tot een verbetering van omstandigheden in de gehele Arabische wereld. Een Jodendom, dat zich niet fel verzet tegen Arabische agressie en zucht tot overheersing, maar bijdraagt tot grotere welvaart van de Arabische gemeenschap, terwijl zij daarbij zichzelf zou blijven, zou eveneens voor het geheel van de wereld van grotere betekenis en waarde zijn. Ik geef toe, dat mijn argumenten, menselijk gezien, niet zo doorslaand logisch zijn. Bedenk echter, dat ik de uitwerking niet zoek in resultaten op korte termijn of ogenblikkelijke welvaart en rijkdommen op aarde, maar het geheel, geestelijk en stoffelijk in al zijn mogelijkheden op langere termijn bezie.

Dan de kwestie van de agressie door het nationaalsocialisme, het Duitse wel te verstaan, in Europa. De wijze, waarop Europa zich, aarzelend en voornamelijk denkende aan eigen

belangen, hiertegen verzet, was de oorzaak van een enorme strijd. Deze strijd heeft zeer vele verdienstelijke mensen het leven gekost en droeg ertoe bij, dat vele van de beste elementen in Europa ten onder gingen of wegvluchtten naar andere werelddelen. De vraag is ook hier, of niet, gezien over langere termijn, een betere oplossing mogelijk zou zijn geweest. Over langere termijn - dit bleek zelfs reeds in de oorlog - had zeker de eigen mentaliteit van de volkeren van Europa het Teutoonse momentum kunnen absorberen en ten bate van de algehele ontwikkeling van de gemeenschap - dus ten goede - kunnen richten. Hierbij moeten wij uit de aard der zaak alle nationale vooroordelen en belangen even buiten beschouwing laten, evenals de economische consequenties in de eerste tijd.

Ik ben er echter van overtuigd, dat het nationaalsocialisme zich bij een aanvaarding binnen zeer korte tijd doodgelopen zou hebben en daarmee - onder dezelfde naam - een geheel andere inhoud verkregen zou hebben. Vergeet hierbij niet, dat zelfs in de historie steeds weer kan worden aangetoond, dat de gemeenschap, die zichzelf weet te beheersen en haar eigen denken trouw te blijven, zelfs in de schijnbare onderworpenheid aan veroveraars en hun systemen, in feite deze veroveraars en hun systemen gaan beheersen. Zou men zo gerageerd hebben, dan zou er geen Duitsland, verdeeld of niet, maar een Europa hebben bestaan, terwijl vele grote offers niet gebracht hadden hoeven te worden. Wel zouden zeer vele belangengroepen, nationale trots, religieuze vooroordelen e.d. niet zo zeer gespaard zijn gebleven, als nu het geval is. Anders gezegd: strijd is het middel van de onmachtige. Wie naar geweld grijpt om zo zijn meerwaardigheid uit te drukken, of de juistheid van eigen stellingen te verdedigen toont alleen hierdoor reeds een innerlijke onzekerheid. Naarmate men minder mogelijkheden vindt door geweld successen te behalen en dus genoopt is met anderen op normale basis te concurreren, zal deze onzekerheid groeien en, wanneer er geen aanleiding tot geweld is, voeren tot een zich in wezen onderwerpen aan de waarden van de anderen.

Men zal mij voorwerpen, dat ik hierbij niet schijn te denken aan de Joden, die in de kampen crepeerden, men zal mij voorwerpen, dat ik kennelijk niet besef, wat die Duitsers dan toch aan vele mensen misdaan hebben. Ik kan daarop alleen antwoorden, dat dit oorzaak en gevolg is. In andere landen, als bv. Denemarken, dat geen tegenstand bood, zag veel minder van de Duitse terreur, en zelfs de Joden daar hadden de mogelijkheid een goed heenkomen te zoeken vóór door het optreden van een steeds sterker wordend verzet, alle maatregelen met volle kracht werden doorgevoerd. Verder bleek, dat Duitse troepen, die langere tijd in Denemarken hadden gelegen, vanuit het nationaalsocialistisch standpunt een slecht moreel hadden. Slechter dan troepen, die in Duitsland of Engeland gelegerd waren. En het moreel van deze troepen was weer aanmerkelijk minder dan dat van troepen uit eigen land of van het oostfront.

Ik weet, dat een dergelijke uitspraak de trots van velen krenkt, het lijkt of ik alle lijden en strijden van deze tweede wereldoorlog onnodig wil noemen. Dit is niet mijn bedoeling. Ik wil slechts duidelijk maken, dat hij, die de mindere weet te zijn, vaak door zijn nederigheid kan bereiken, wat met geweld nooit te bereiken is. Nu kan men zeggen, dat de tweede wereldoorlog dan wel is gewonnen, maar dat deze zeker eerder een verbreiding dan een uitroeijing van de mentaliteit, - die tot het nationaalsocialisme voerde - ten gevolge heeft gehad. Dergelijke tendensen vindt men, zij het onder andere namen, nu over de gehele wereld. Degenen onder u, die zonder oogkleppen eerlijk de situatie in de wereld van heden overzien, zullen met verbazing moeten constateren, dat bijna 1/3 van de wereld van heden door in wezen fascistische denkbeelden wordt overheerst. De helft van de wereld wordt beheerst door, en gemanipuleerd door in wezen communistische ideeën, zodat voor de zegevierende democratie in wezen maar 1/6 deel overblijft. Ook de Russische bevrijding zou men beter kunnen absorberen, dan door geweld, dat slechts steeds meer geweld zal wekken, af te wijzen.

Vraag: Zouden wij de Staten niet voor kunnen stelen als verschillende typen mensen. Nu heeft iemand iets met veel moeite opgebouwd of verworven, en een ander wordt jaloers en wil dit nemen. Dan zal men zich toch verdedigen? Of men wordt bv. aangerand. Dan verdedigt men zich toch?

Antwoord: U brengt een graag en vaak geciteerd beeld in het geding. Vanuit mijn standpunt kleven er enkele fouten aan. Degene, die zijn grootheid alleen uit zijn bezit put, bezit geen werkelijke grootheid. Wanneer het bezit echter het product is van hetgeen de mens werkelijk is, zal hij van dit bezit niet afhankelijk zijn en zal hij dus in feite in zijn bezit slechts een onbelangrijk iets kunnen verliezen. Kunde en innerlijk vermogen zullen iemand, die werkelijk iemand is, altijd weer in staat stellen zich het noodzakelijke te verwerven en zo nodig enig bezit op te bouwen. Kunde en persoonlijkheid zijn belangrijker dan bezit. En deze kunnen u niet ontnomen worden. Bovendien zijn dergelijke mensen altijd in tel. Dit gold zelfs in de Duitse concentratiekampen, waar men werkelijk buitengewoon kundige mensen in staat stelde in bijzondere kampen te werken, waar zeer behoorlijke condities heersten. Velen wilden daarvan geen gebruik maken. Maar dit was hun eigen beslissing: zelfs joden en politieke misdadigers werden door de Duitsers gespaard, wanneer zij persoonlijkheid en kunde hadden. Degenen, die hun kundigheden in dienst van de Duitsers stelden zijn in leven gebleven, waar het bezit zelfs de rijksten niet heeft kunnen beschermen tot het einde toe.

Vraag: Maar de één kan meer dan de ander ...

Antwoord: Loop niet vast in de materialistische waarderings van deze tijd, die bezit als enig zaligmakend en waardebepalend schijnen te stellen voor de mens. Laat mij u een weervraag stellen. Tot voor kort werd een meisje, dat haar "eer" zelfs door geweld, verloren had, beschouwd als minderwaardig. Was zij daardoor dan ook werkelijk als mens minder waard? Of kwam deze stelling voort uit illusies van een maatschappij, die minder waarde hechtte aan de mens dan aan een bijkomstigheid, die m.i. ten hoogste een symbolische waarde heeft?

Vraag: Persoonlijk meen ik, dat velen in dergelijke zaken te eenzijdig zijn. Maar als je gezin wordt aangevallen?

Antwoord: Indien uw gezin wordt aangevallen in die mate dat een onherstelbaar geweld tegen dit gezin wordt gebruikt of gebruikt zal worden, is het menselijk en daarom ook aanvaardbaar, dat men dit gezin verdedigt. Niet aanvaardbaar is het echter, wanneer men een mogelijke dreiging tegen dit gezin door voortijdige agressie tracht te voorkomen. In de eerste plaats zijn volkeren geen waarde, die met enkelingen vergelijkbaar zijn. In de tweede plaats komen oorlogen niet voort uit de bestaande situatie, maar blijken steeds weer voort te komen uit hetgeen men vreest, uit datgene waarvan men vreest, dat het wel eens waar zou kunnen zijn of worden. De neiging tot geweld, onrechtvaardigheid en onredelijkheid wordt hierbij steeds versterkt door allerhande in het onderbewustzijn stoelende impulsen.

Vraag: Men wordt toch niet zomaar aangevallen? Er moet toch een reden zijn?

Antwoord: Ik wil niet onaardig zijn en u wijzen op het vele zinloze geweld, dat zonder kenbare reden of aanleiding in de straten van de grote steden op het ogenblik steeds weer wordt gepleegd. Wel wil ik erop wijzen dat, zo er al een reden is voor de aanval, deze hierdoor nog niet zonder meer gerechtvaardigd is. Ten tweede wil ik u erop wijzen, dat een zich verdedigen tegen een mogelijke of verwachte aanval door eerder aan te vallen wel begrijpelijk is, maar dat dit daarom nog niet goed te praten is. Ten derde wil ik u erop wijzen dat een groot deel van het geweld, dat op de wereld heerst, zowel in de grote steden

als internationaal, voortkomt uit het feit, dat de mensen niet meer in staat en gewend zijn zichzelf te verdedigen. Door de verdediging van recht, macht, persoon te delegeren, heeft men een macht geschapen, waaraan men zelf onderworpen is. Men komt er steeds meer toe op deze macht te vertrouwen en verwaarloost zo alles, wat tot zelfverdediging zou kunnen bijdragen. Wanneer elke mens in staat zou zijn zichzelf voldoende te verdedigen, zonder daarbij op speciale macht een beroep te doen, zou minder zinloos geweld mogelijk zijn. Maar daarbij gaat het steeds om het vermogen van de eenling, niet om de middelen van de gemeenschap.

Om een voorbeeld te geven: Wanneer ieder Nederlander wat van judo, karate of andere kunsten voor zelfverdediging zou kennen, zouden in de straten niet zo vaak zinloze aanvallen worden gedaan. Het is niet noodzakelijk, dat men in staat is alle anderen te overwinnen, maar alleen om zich redelijk te verweren. Dan zou men zeker een zinloos aanvallen van voorbijgangers niet zo snel meer wagen. Indien een geheel volk in staat en bereid is zich als enkelingen te verdedigen, zonder daarbij als gemeenschap geweld te gebruiken, zou men dit volk respecteren en zeker niet in zijn feitelijke waarden aanvallen. U zult misschien opmerken, dat er altijd mensen zijn, ouderen of kinderen bv., die zich niet kunnen verdedigen. Indien u persoonlijk bij een dergelijk geval betrokken bent of er mede geconfronteerd wordt en persoonlijk kunt ingrijpen, is dit natuurlijk gerechtvaardigd, maar dit geldt alleen, wanneer u dit persoonlijk doet. En dat is nu juist hetgeen, waar het mij om gaat. Het is eenvoudig een leger op te commanderen om zo de rechten van anderen te handhaven - bv. in Vietnam. Dit is veel eenvoudiger dan zelf eenieder te bestrijden die de rechten van weerlozen in eigen omgeving krenkt. Want in de Staat, die zich zo bemoeit met de vrijheid in Vietnam, komt een onderdrukken van de weerloze in eigen land steeds nog voor.

Vraag: Maar als het nu gaat om een kind van 2 jaar?

Antwoord: Dat behoort tot uw gezin of aansprakelijkheid. Zelfs indien dit niet het geval is, zult u, zo er gevaar bestaat, in mogen grijpen. U meent misschien, dat ik alle verdediging, alle geweld zonder meer afkeur. Ik beseef echter zeer wel, dat dit geen zin zou hebben. Waar ik een verdediging door middel van geweld nog kan aanvaarden, ligt dit steeds op persoonlijk vlak. Men kan Staten en mensen niet met elkander vergelijken. Stel dat u een jonge Staat hebt, die eerst twee jaar zelfstandig is. Indien u de parallel met de eenling doortrekt, zult u stellen, dat het uw taak is deze jonge Staat te verdedigen en te leiden. U zou dan echter falen, omdat zelfs de jongste gemeenschap altijd nog een grotere mogelijkheid tot persoonlijk verweer, zijn, en kiezen in zich draagt, dan een kind van gelijke leeftijd. Bovendien kan men stellen, dat een kind misschien onbewust geweld zal uitlokken, omdat het niet beter weet. Een jonge Staat, die dit doet, beseft echter wel degelijk - of kan wel degelijk beseffen, wat zij doet. Het is duidelijk, dat de jonge Staat daardoor een verantwoordelijkheid draagt, die het kind, dat zich nog niet zo bewust is, niet zal kunnen dragen.

Hiermede wil ik dan afstappen van deze al te persoonlijke gelijkenissen. Om mijn standpunt kort samen te vatten: het is volkomen redelijk en logisch vanuit menselijk standpunt, dat een mens, wanneer geen andere mogelijkheden bestaan om zichzelf te verdedigen, geweld gebruikt, mits hem dit ook wordt aangedaan en mits hij zich bij het gebruiken van geweld beperkt tot datgene, wat voor de verdediging werkelijk noodzakelijk is.

Het is eveneens geheel logisch en aanvaardbaar, dat men, waar persoonlijke bindingen bestaan, of enigerlei relatie op persoonlijk vlak - zelfs erkenning - bestaat, het hulpeloze redt, zelfs, indien daarbij enig geweld niet vermeden kan worden; zolang alle geweld beperkt blijft tot het uiterst noodzakelijke, blijft ook hier enig geweld nog aanvaardbaar.

Zodra men echter uitgaat van groepen en groepsbelangen en hierbij overgaat tot geweld, zij het defensief dan wel offensief, dit daarbij stellende als recht en noodzaak, zal men ontkennen, dat er een persoonlijke noodzaak en verantwoordelijkheid bestaat voor elk lid van de gemeenschap om zichzelf te verdedigen volgens de gestelde regels. In de tweede plaats ontkent men dan de noodzaak, om alle geweld te beperken, waar het mogelijk is. Door het ontbreken van persoonlijke binding en directe aansprakelijkheid zal immers de neiging tot het gebruiken van geweld en een reactie op het gedrag, gewelddadig of niet, van anderen met geweld, sterk toenemen. Ten laatste, zelfs groepen, die verstandig zijn, spelen liever een soort politiek judo. Zij laten de aanval van de tegenstander over zich heen gaan en kunnen ongedeerd opstaan, terwijl de aanvaller door het gebrek aan weerstand zich door eigen impetuositeit (onstuimigheid) zal kwetsen.

Vraag: Zijn er mensen die door karma genoodzaakt zijn de verlegging van stoffelijk naar geestelijk strijdterrein bijzonder te ondergaan? Waarom zijn er zoveel massa van lagere geestelijke ontwikkeling nu geïncarneerd?

Antwoord: Alleen binnen het kader van het onderwerp: degenen, die in het verleden te veel strijd hebben gekend op stoffelijk terrein, zullen in de nu heersende omstandigheden goede mogelijkheden vinden geestelijke waarden in de plaats van stoffelijk geweld te stellen en zo voor zich althans aan deze karmische werking een einde te maken.

Bedenk dat in deze tijd geweld altijd weer een uitdrukking van onvermogen is en dus bij de lager ontwikkelden meer voor zal komen dan bij de hoger ontwikkelden. Het feit, dat vele zielen zich op het ogenblik in een eerste menselijke incarnatie op aarde bevinden, houdt in, dat dezen geweld nog als een noodzaak in zich ervaren. Te vermijden is het niet. De fout is hier wel, dat men deze jonge zielen niet de mogelijkheid geeft, hun ervaring met geweld op te doen en desnoods uit te razen binnen een gemeenschap, die zelfs dergelijke neigingen tot geweld durft aanvaarden als voor sommigen normaal, maar de agressiviteit probeert te bundelen en buiten de gemeenschap te richten. Hierdoor zal een verminderde mogelijkheid tot bewustwording bestaan voor de jonge ziel, terwijl gelijktijdig het geheel wordt meegesleurd in een reeks van primitieve reacties, die voor de oudere zielen zeker schadelijk kunnen zijn, indien zij zich daarin laten betrekken.

Vraag: Wordt een vredelievende tendens bij de Arabische landen van het ogenblik onmiddellijk door de Broederschap gestimuleerd?

Antwoord: Hoe gaarne wij ons hier op de borst zouden kloppen, dit mogen wij niet doen. Hier is geen sprake van werkelijke vredelievendheid maar alleen van een praktische: laat ons voorlopig vrede sluiten, opdat wij bij het komende geweld sterker kunnen zijn. Dit is niet in de geest van onze Orde en valt al evenmin binnen het kader van hetgeen de Witte Broederschap hoopt te bereiken. Dat de Broederschap in de vergadering van de Arabische staten wel enige invloed heeft uitgeoefend blijft buiten beschouwing, daar dit niet ten doel had de vrede tot stand te brengen, maar slechts bedoeld was om de noodzakelijke verdeeldheid in de Arabische wereld te vergroten, daar de Arabieren, mits als eenheid reagerende, zeer snel een heilige oorlog zouden kunnen gaan verklaren, die heel wat verder gat dan Israël alleen.

Vraag: Binnen welke graadafstand werkt de conjunctie Algol-Saturnus? Doet het verschil, in zodiakale breedte daaraan iets af?

Antwoord: De werking loopt vanaf het ogenblik, dat conjunctie bestaat tot het ogenblik, dat van een sextiel kan gesproken worden. Rond vijf jaren dus. Voordien is de werking klimmend, maar niet direct op aarde merkbaar; rond de conjunctie is de invloed sterk, in de daaropvolgende tijd is zij wel aanwezig, maar wordt zij overschaduwde door de

werkingen van de conjunctie. Het verschil in zodiakale breedte heeft enige invloed op de aard van de werking. De invloed roept bij vele mensen instinctieve reacties op, die niet zonder meer door andere constellaties of verandering van de invloed zelf kunnen worden veranderd of afgeremd. Men kan rekenen, dat genoemde invloed op aarde kenbaar, werkzaam zal zijn van ongeveer november van dit jaar tot rond mei. De belangrijkste kenbare werkingen kunnen worden verwacht rond februari-maart '68, in de maanden juni, juli en rond december tot januari 1969. In de tussenliggende tijd zijn de stimuli veel minder sterk, evenals in de voorafgaande en volgende perioden. De gewekte instincten zullen echter met een zodanige kracht werken dat de inzinkingen voor de beschouwer waarschijnlijk nauwelijks of niet kenbaar zijn en de eerste indruk er een zal zijn van een gestaag stijgende kracht, die rond einde '69 naar een climax toewerkt.

De werkzame periode van de Algol-invloed loopt dus ongeveer over vijf jaren. Wanneer men het begin van deze inwerking duidelijk ziet, kan men stellen, dat de volgende jaren deze invloed rustig verder gaat. Het patroon van de eerste ontwikkelingen zal zich herhalen, maar voor het menselijk besef in afnemende sterkte, gewenning. Rond 1973 kan dezelfde invloed nog kort maar duidelijk kenbaar optreden. Gezien de andere verhouding in de kosmos zal zij dan hoofdzakelijk sterk revolutionaire krachten stimuleren, waarin echter de persoonlijke hartstochtelijkheid en instinctieve reactie niet meer zo duidelijk op de voorgrond treedt als in het jaar 1968. Ofschoon bij vorige conjunctie oorlogen vaak optraden, hoeven wij dezen niet als onontkoombaar te beschouwen, daar de werking op aarde niet direct van de sterren uitgaat, maar voortkomt uit de menselijke reactie, die als gevolg van hun invloed op aarde ontstaat.

Vraag: Onder welke planetaire invloed valt het jaar na dit Marsjaar?

Antwoord: Deels nog onder Mars, terwijl een steeds sterkere invloed van Venus merkbaar wordt. Gezien de omstandigheden kan niet worden verwacht, dat een van deze invloeden het komende jaar zuiver zal bepalen. Mogelijk zal over al hetgeen daarmee samenhangt rond het begin van het nieuwe jaar een van mijn collega's u daarover verder inlichten.

Ten slotte nog dit. Ik heb getracht u een reëel en redelijk antwoord te geven op uw vragen. Ik voel wel degelijk aan, dat mijn standpunt, vooral wat betreft de eerste vragen, velen van u irreëel en onlogisch voorkwam. Sta mij daarom toe, als afsluiting van deze bijeenkomst, nog enige aandacht te wijden aan het wezen van het geweld.

Geweld komt voort uit het feit, dat twee mensen of groepen zich tegen elkander wenden. Een oorlog kan nooit ontstaan, wanneer er alleen maar één agressor is. Een agressor, die nergens tegenstand vindt, stort zich uiteindelijk in het niet. Weerstand is noodzakelijk om geweld in stand te houden. Zonder tegenstand wordt er misschien wel vernietigd of beheerst, maar kan er voor het menselijk gevoel niet werkelijk overwonnen worden. Ofschoon men het wel anders pleegt voor te stellen, is het begrip gewonnen te hebben bij alle strijd en voortzetting van strijd, een van de meest belangrijke factoren. Een agressor zal, wanneer zijn veronderstelde tegenstanders alleen vriendelijk wuiven en haastig huns weegs gaan, al snel niet meer weten, hoe te reageren. Zeker zullen er ook dan in het begin slachtoffers vallen. Maar het aantal zal veel minder zijn dan bij een strijd. De gevallen overwinnen bovendien de vijand door hem moe te maken. Want je kunt ook het doden moe worden. Wanneer er geen ideaal, geen reden is, waardoor dit doden ook voor hen aanvaardbaar en noodzakelijk wordt, schaamt men zich daarvoor.

Zinloos en redeloos geweld vermoeien en scheppen een degout, het plegen van geweld maakt de plegers op de duur ziek van zichzelf. Wanneer je haat, en niets anders terugkrijgt dan vriendelijkheid, zul je steeds feller gaan haten en zo komen tot een zelfvernietiging, dan wel gaan heseffen, dat het haten verkeerd is. Wanneer men in het geweld de krachtproef aan zou durven en alle oorlog en oorlogsvoorbereidingen zou afschaffen -

ondanks het feit, dat er agressors zijn en wel altijd weer zullen zijn op de wereld - zou agressie zelf een verachtelijk iets worden. Men zou zich als deel van gewelddadigheid voelen, als een schurk in plaats als held.

Indien men bezit zou maken, tot wat het in feite is: een last, die vele verplichtingen met zich brengt - en de mensen zou leren volgens deze reële betekenis van bezit op de bezitters te reageren, zou de hang naar bezit zeer snel afnemen. Status is vaak het belangrijkste doel van bezit, zeker, wanneer in het leven een voldoende zekerheid voor de minimale levensbehoeften bestaat. Onthoudt, dat 3/4 van de voordelen van status en bezit niets anders zijn dan illusies, die in stand worden gehouden door de wederkerige erkenningen. Zoals eens adellijk bloed een reden was, om je verheven te gevoelen boven aderen. Deze waan duurde voort, zolang men de mensen van adellijke afkomst meer eer betoonden dan anderen. Nu is deze misvatting reeds grotendeels een natuurlijke dood gestorven.

Zo krijgt geweld, dat geweld op kan roepen, zin en waarde, terwijl geweld, dat geen reacties uitlokt, zinloos wordt. Besef, dat een zich los maken van de vele illusies, die tot op dit ogenblik misschien ook uw leven beheersen en een terugkeren tot de werkelijke waarden van dit leven, de enige wijze is, waarop men werkelijk vrede en rust kan vinden. Het zou zeker voor u allen beter zijn, wanneer u minder in de greep van het bezit worstelde. U zou veel gelukkiger zijn, wanneer u leerde de dag te plukken, leerde in uzelf de eeuwigheid te ervaren en niet meer te streven naar de erkenning door anderen of desnoods een standbeeld in steen of brons.

Vrij zijn betekent niet dat je van alles afstand moet doen, maar dat je er niet aan gebonden bent, dat je er afstand van moet kunnen doen. Wanneer je gebouwd hebt en het opgebouwde teloor gaat, moet je in staat zijn om niet te treuren over hetgeen vergaat, maar je te verheugen over het feit, dat je mocht bouwen en nu weer zult kunnen bouwen. Dit alles klinkt u zonderling in de oren. Maar dit is wijsheid. Eerst wanneer men zover is, beseft men, dat oorlog de noodzaak is, die voortkomt uit de dwaasheid van mensen, die niet innerlijk bewust en gelukkig weten te leven, noodzaak is voor hen, die alléén uiterlijkheden en uiterlijke nomen op prijs stellen.

Oorlog is voor allen, die zich van zichzelf bewust zijn en niet steunen op uiterlijkheden: dwaasheid.

Goedenavond.
d.d. 1 september 1967